

Nr 822

Av herr Enarsson m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 101, med förslag till lag angående ändring i lagen den 10 juli 1947 (nr 523) om kommunala åtgärder till bostadsförsörjningens främjande, m. m.

(Lika lydande med motion nr 1025 i Andra kammaren)

I kommunallagen fastslås att kommun har att vårda sina egna angelägenheter, och så uppfattas principen om den kommunala självstyrelsen. Denna rätt har genom statliga ingripanden, regleringar och påbud starkt beskurets. Den strävan, som den socialdemokratiska regeringen i dessa stycken har, innebär i väsentliga avseenden avsteg från den hävdvunna uppfattningen om innebörden av och innehållet i den kommunala självstyrelsen. I den på många sätt hårdast reglerade av alla samhälleliga avsnitt — bostadspolitiken — har denna strävan på ett markant sätt kommit till uttryck.

Kommunernas möjligheter att inom ramen för givna resurser styra inriktningen och omfattningen av kommunens bostadsförsörjning är starkt beskurna. Bindningen till statliga beslut och regionala myndigheter är påfallande. Det finns anledning understryka dessa förhållanden mot bakgrunden av det förslag till fullmaktslag som framförs i proposition till årets riksdag (nr 101/1967). I propositionen föreslås upphävande av § 10 i lagen den 10 juni 1942 angående hyresreglering; samt ändring och tillägg i lagen den 10 juli 1947 angående kommunala åtgärder för bostadsförsörjningens främjande.

I sak innebär de i propositionen framförda förslagen en hårdare bindning än tidigare av den kommunala bostads- och förmedlingsverksamheten till statliga och regionala organs beslut och åtgärder.

Bakgrunden till propositionens förslag är i väsentliga stycken de i annan proposition till årets riksdag (nr 100/1967) av regeringen framlagda förslagen till riktlinjerna för bostadspolitiken m. m.

Propositionens förslag innebär att bestämmelsen i hyresregleringslagen, som innebar rätt för Kungl. Maj:t att förordna om bostadsförmedling i kommun där hyresregleringslagen var tillämplig, skall ersättas med bestämmelser som skall ingå i lagen om bostadsförsörjning. Den i proposition nr 101 föreslagna lagändringen innebär dock ökade fullmakter åt Kungl. Maj:t. Från att ha gällt en enskild kommun, regelmässigt de stora,

vill man nu ändra bestämmelserna till att gälla kommuner i allmänhet och, vilket i sammanhanget är mest betänkligt, till kommuner inom, som det heter, ett bostadsförsörjningsområde. Den nya skrivningen innebär också krav på att sådana i förmedlingssyfte samverkande kommuner skall tilllämpa enhetliga förmedlingsnormer.

Vi vill i detta sammanhang redovisa vad Svenska kommunförbundet framfört i sitt remissyttrande:

Ett åläggande för flera kommuner att anordna gemensam bostadsförmedling innebär ett betänkligt ingrepp i den kommunala självbestämmanderätten och bör därför om möjligt undvikas. Liksom hittills bör man lita till viljan och förmågan hos de berörda kommunerna att anordna bostadsförmedlingsverksamheten genom frivilliga åtaganden.

Det finns anledning understryka risken för att de större kommunernas ställning i förmedlingsavseende blir alltför dominerande gentemot de mindre.

Förslaget till fullmaktslag som den angivits i § 4 innebär ett klart avsteg från den kommunala självbestämmanderätten och bör avslås. Vi tillmäter det stor betydelse att gemensam bostadsförmedling kan komma till stånd men att det måste ligga i de kommunala myndigheternas avgörande att på frivillig grund ordna gemensam förmedling. Detta bör kunna komma till stånd genom överenskommelser i frivillig samverkan. Mot denna bakgrund förefaller det oss mest tillfredsställande att formuleringen i 10 § hyresregleringslagen i utökad skick överföres till bostadsförsörjningslagen och inplaceras som en ny § 4.

I propositionen redovisas utförligt normerna för en kommunal bostadsförmedlings fördelning av lägenheter. Departementschefen framhåller i propositionen:

— — — att sådana villkor för statligt bostadslån skall kunna ställas att kommunen får rätt att förmedla nyproducerade lägenheter. Kommun som fått förmedlingsrätt på denna grund skall enligt mitt förslag vara skyldig att iakttaga vissa anvisningsnormer. Avsikten är att dessa, om riksdagen godtar förslaget, skall tagas in i bestämmelserna om bostadslån.

Den utredning propositionen i avgörande stycken bygger på, 1962 års bostadsförmedlingsutredning, deklarerade att *kommunerna skall bestämma principerna för bostadsanvisningen* och att *det icke bör ankomma på länemyndigheterna att pröva om dessa principer iakttagits*. Departementschefen framhåller dock:

Mitt förslag innebär däremot att staten skall se till att kommunernas förmedlingsverksamhet är förenlig med allmänna bostadsförsörjningsprinciper.

Vår ovan redovisade principiella inställning till den kommunala självstyrelsen gör att vi anser att det måste ankomma på kommunerna att självständigt antaga bestämmelser för förmedlingsverksamheten.

De förslag som i propositionen framföres angående kommunernas bostadsplanering kan vi delvis godkänna. Vi vill dock framhålla att bostadsbyggnadsprogrammen alltför mycket är präglade av ambition och optimism och därför inte helt kan läggas till grund för en sakligt underbyggd riks- eller regionplanering. Bostadsbyggnadsprogrammen har icke i rimlig utsträckning en motsvarighet i planberedskap eller fysisk planering. Bostadsbyggnadsprogrammen måste naturligtvis också bedömas i förhållande till kommunens totala investeringsplanering. Att mot den bakgrunden vidga styrningen av bostadsbyggnadsprogrammen till inriktning och omfattning är icke realistiskt. Mot den bakgrund föreslår vi en annan formulering av § 3.

Slutligen vill vi framföra att vi delar departementschefens uppfattning om behovet av utökad service till bostadskonsumenter och kan därför godkänna förslaget till kompletteringsskrivning för § 2.

Med hänvisning till vad som i motionen anförts hemställer vi,

att riksdagen måtte med anledning av proposition nr 101/1967 antaga det vid propositionen fogade

Förslag

till

lag angående ändring i lagen den 10 juli 1947 om kommunala åtgärder till bostadsförsörjningens främjande *med den ändringen* att 3 och 4 §§ erhåller följande lydelse:

3 §.

I den omfattning som Kungl. Maj:t bestämmer skall kommunen fortlöpare upprätta bostadsbyggnadsplan. Denna skall lända till huvudsaklig efterrättelse beträffande bostadsproduktionen inom kommunen.

Bostadsbyggnadsplan skall upprättas efter samråd med myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer och tillställas myndigheten. Närmare föreskrifter om bostadsbyggnadsplan meddelas av Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer.

4 §.

Kungl. Maj:t äger förordna att i kommunen avgiftsfri bostadsförmedling skall anordnas på kommunens bekostnad.

Kommuner i område som kan anses utgöra en enhet i bostadsförsörjningshänseende äga rätt att genom överenskommelse i frivillig samverkan gemensamt anordna bostadsförmedling och tillämpa enhetliga grunder vid anvisning av bostäder.

Stockholm den 25 april 1967

Arvid Enarsson (h) Gunnar Hübinette (h) Ragnar Sveningsson (h)
